

Toča . . .

rh prijaznega holma nad vasjo stoji nizka hiša. Revna je, slaba, zapuščena . . . Pravi zaklad pa je razgled, ki ga ondi uživa Nace izpred svoje hiše; razgled na ljubko vas v dolini, na zelene gozdove, na temnovišnjevo jezero, na visoke gore vseokrog.

Poleti prihiti k visoko ležeči koči mnogo letoviščnikov in izletnikov, da se ondi naužijejo svežega planinskega zraka ter krasnega razgleda.

Kadar je Nace doma, rad postreže izletnikom s kislim ali sladkim mlekom. In če ga gostje potem vprašajo, koliko so dolžni, tedaj je Nace hud: »Ah, kaj bo to — pustite, pustite!«

Toda gorje onemu, ki bi pozabil in ne bi položil na klop pred hišo ali na okno izdatne napitnine. Nace si ga dobro zapomni in udriha po njem z jezikom, da je joj . . .

Na denar je namreč Nace ves nor; plamti v njem silna strast: pohlep po denarju, po dobičku, po bogastvu . . . A prav ta pohlep po denarju, po bogastvu mu bo v pogubo.

Nace je namreč steklar. Popravlja okna ne samo v domači vasi, ampak po celi okolici. Zgodaj zjutraj zadene na ramo nahrbtnik pa popravlja po selih in po vaseh škodo, ki jo naredi po oknih pomladni vihar ali poletí nevihta, toča . . . Zlasti se veseli Nace debele toče, ako pobije šipe.

Bilo je nekega vročega poletnega popoldneva. Dve gospe sta sedeli pred Nacetovo hišo in pili sveže kozje mleko.

»Hiteti morava,« pravi ena gospa, »za gorami se zbirajo oblaki, ponoči ali pa še zvečer bo gotovo nevihta.«

»Res, poglej, kako čudno rumenkasto-črni so ti oblaki; to pomeni, da bo znabiti še toča,« pravi druga.

Toča —!

Pri tej besedi je Nacetovo obličje zažarelo v neizrazljivi radosti.

Ni se zmenil za prijazni pozdrav, ko sta se ž njim poslovili gospe; široko se je vstopil med vrata in zadovoljno gledal črne oblake, ki so se bolj in bolj kupičili na nebu.

Veselo upanje mu je vstajalo v duši. Stemnilo se je popolnoma in že so začele padati prve debele kaplje.

Nace je stopil v sobo, hodil od okna do okna ter gledal v sladkem pričakovanju temne oblake.

Kar se zabliška, votlo zagrmí, da se strese zemlja in zašklepečejo šipe . . . Dež se vlije kakor iz škafa. Vmes gromenje, bliskanje, treskanje.

In zdaj! Ali se ne sliši v zraku kakor vršanje, kakor čudno rožljanje? V hipu je zrak napolnjen z gosto, ko pest debelo točo . . . In pada, kot bi šlo za stavo, da poka in zvenče šipe v oknih.

Za Naceta je vse to lepa pesem, muzika. Na vedrih licih mu igra sladek nasmeh, v srcu vriska prekipevajoče veselje. In ko je razbita prva šipa v njegovi hiši, si zadovoljno zmane roke in se zasmeji: »Tako je prav! Le udarjaj in bij, da bodo razbite vse šipe!«

Kakor bi zli duh nevihte čul te besede in bi se rad natančno ravnal po Nacetovih besedah, začne še huje suti toča. Okoli hiše se čuje strašno pokanje, prasketanje, bobnenje, vršanje, šumenje in bučanje, da bi človek mislil, bliža se sodnji dan.

Doli v vasi so pa ljudje po hišah v silnem strahu, v velikih skrbeh. V duši Nacetovi pa kipi veselje, da bi najrajši vriskal in pel.

In ko toča razbije vse šipe v njegovi hiši, začne Nace, pijan samega veselja, plesati in skakati kakor nor in vpije: »Zdaj dobim dela, da bo kaj — zdaj obogatim!«

Skozi pobita okna pada toča že v sobo in se je nasuje toliko, da je ves tlak bel. Toda Nace se za to ne briga. Začne svoje delo...

Za pečjo je bilo njegovo orodje, zaloga šip in drugega. On pa dela proračun.

Ako je toča razbila v vsaki hiši toliko šip kakor v njegovi, bo treba najmanj štiri tisoč šip, in pri vsaki hiši bo dvajset kron dobička; torej osemdeset tisoč kron dobička. To je premoženje, bogastvo...

Toda, ali bodo ljudje čakali, da vse popravim? Ali ne bodo poklicali steklarja iz mesta? Ne, ne, tega ne bodo storili! Saj so mu ljudje tako dobri, tako naklonjeni. Saj je to delo doma njegova pravica. Toda odkod dobiti toliko stekla, stekla?

Ves zmešan bega Nace sem in tja. Karkoli prime, kamorkoli stopi, zdrobi šipo... Ves je razburjen.

In nato drvi, še preden poneha nevihta, dol proti vasi, pa leta od hiše do hiše. In ko vidi, da ni nobena šipa več cela, se smeje, smeje in hahlja kakor nor...

Ko ga pa ljudje zagledajo, ga kličejo in mu tožijo: »Glej, Nace, Nace, strašno škodo — vse je proč — pridi gotovo jutri, pridi!«

Nace drvi naprej in se smeje, smeje...

Ljudje gledajo za njim in majejo z glavami: »Kaj mu je vendar, Nacetu, kaj mu je?«

Drugo jutro je romala cela procesija k Nacetovi hišici. Vsak ga je hotel imeti čimprej. Vsi so ga klicali po imenu. A v hiši je bilo vse tiho. Nobenega glasu od nikoder. Ljudje so trkali in bili na vrata. A ko ni bilo nobenega glasu, so siloma vlomili v hišo. Tedaj so zagledali povsod po hiši kosce razbitih šip. In na vrhu stopnjic, ki so peljale pod streho, je viselo — človeško truplo — — truplo Nacetovo.

Presilen je bil njegov pohlep po denarju, prevelika sreča, ki mu jo je prinesla toča.

